

Kap Verde Nytt

medlemstidning för
Vänskapsföreningen

Amigos de Cabo Verde

Nummer 2/ 2018 Årgång 28

Dags för fest och årsmöte på Pumpan lördag 29 september. Årsmöte och efterföljande programpunkt börjar klockan 17, festen klockan 19.

Festivalsommar på São Vicente med makrill och musik. Alicia och Christer Månsson var där och rapporterade och bidrar dessutom med ett recept på ugnsrostad *cavala* (makrill).

Filomena von Zeipel, Kap Verdes nya honorärkonsul träffade nyligen föreningen och planerar att komma till festen och informera om kunsulatet.

36 år med Brava, Ragnar Ottosson begrundar utvecklingen och de förbättrade kommunikationerna till Kap Verdes mest avlägsna ö.

Den första Kapverdiska romanen, *O Escravo* (Slaven) presenteras

Barnen i förskolan Miniblack får ett fortsatt stöd när de börjar skolan. Det bekostas till viss del av de insamlade pengarna i vår fadderverksamhet och går till skolavgifter, studiematerial och ett dagligt mål mat. De får också ett lugnt ställe att vara på för sitt hemarbete.

Det är uppenbart att detta stöd har stor betydelse för barnens studieresultat, vilket också bekräftas av nedanstående brev, som är ett tack för att vi möjliggjort att alla barnen blivit godkända efter det gångna året.

Brevet återges i en sammanfattad översättning och har tidigare skickats till styrelsen och alla faddrar.

Våra bästa hälsningar till alla.

Nyligen avslutade vi ett möte med alla föräldrar och vårdnadshavare till våra skolelever som fått stöd från Sverige. Vi har utvärderat det gångna läsåret och konstaterat att alla tack vare ert stöd har blivit godkända.

Vi skickar därför detta brev till er styrelse, till alla faddrar och alla andra som ger ett outtröttligt stöd till våra barns framgång och än en gång uttrycka vår uppskattning. Vi kommer att göra allt för att fortsätta att förtjäna ert förtroende att ge dem, som verkligen behöver det en bättre framtid och om möjligt ett bättre liv.

Ett stort tack till Amigos de Cabo Verde, till alla faddrar, till Stjärnhimlens förskola och alla andra som hjälper de mest behövande i stadsdelen Várzea i Praia.

Alcides Amarante

Nya honorärkonsuln presenterar sig

Nyligen träffades vår ordförande **Leontina Kap Verdes** nya honorärkonsul **Filomena von Zeipel** över ett fikabord i Stockholm. De diskuterade bland annat på vilket sätt Amigos de Cabo Verde kan bidra till bra kontakter mellan våra länder och även vilka ärenden konsulatet kan bistå svenska och kapverdiska medborgare och hur man kommer i kontakt med konsulatet.

Leontina presenterade vår förening, lämnade över de senaste numren av Kap Verdenytt och hälsade Filomena välkommen till årsmötet och festen, där hon kommer att presentera sig och nya konsulatet och många av dessa och andra frågor kommer att besvaras.

Stöd gärna vår projektfond och vår fadderverksamhet. Med Amigos de Cabo Verdes Gåvobevis kan du ge en gåva som födelsedagspresent eller vi annan högtid. Sätt in ett valfritt belopp på föreningens plusgiro 921238-2 och märk med *Black Panthers* eller *Projektfonden*. Vårt gåvobevis kan hämtas för utskrift från vår hemsida www.caboverde.se.

Amigos de Cabo Verdes årsfest!

Noite Caboverdiana !

29 September kl. 19 - 24

**Traditionell Kapverdisk Batuque - Musik
Dans – DJ Luizinho - Catchupa**

**Pumpan - Färgaregårdstorget 1 Skanstull
100 kr vid föransmälan eller 150 kr vid dörren
Nationalrätten Catchupa serveras i baren från kl. 16**

ÅRSMÖTE kl. 17 - 18
Så många medlemmar som möjligt hälsas välkomna!

"Föredrag" kl. 18 - 18.30
Ämnet är ännu inte fastställt men räkna med en spännande föredragning av **Alicia Borges Månsson**

Endast 100 kr vid föransmälan eller 150 kr vid dörren - barn under 15 år gratis, stud. 50 kr mot leg.
Föransmälan på Amigos plusgiro 92 12 38-2 (skriv ditt namn, antal barn + "ACV fest")

Trettiosex år med Ilha Brava

Februari 1982 tog Eva och jag våra första steg på Brava och blev kvar där i två år som sjuksköterska och läkare.

Vi fick många vänner. Brava blev en del av vårt liv, ett ställe att återvända till flera gånger genom åren. Ön är ett speciellt ställe i sin isolering och samtidigt med många kontakter ut i världen, särskilt med emigranterna i USA.

Mycket har förändrats under 36 år, men diskussionen om kommunikationerna tycks evig. Vår första båtresa från Fogo tog 4 timmar i en gammal tysk flodfärja. I Fogos hamn fick man klättra nerför en brant stege, hoppa ner i en gungande öppen båt och ros ut till färjan. Samma procedur på Brava. Numera går en katamaranfärja från Praia och Fogo med flera turer i veckan. Resan från Praia tar nu 4,5 timme och 0,5 timme från Fogo. Båten är bekväm och modern och lägger till vid ordentliga kajer (men gunga kan den också). Det är möjligt nu att odla grönsaker på Brava och sälja på Fogo och i Praia. Vår vän Nelson har sålt över 5 ton potatis till Fogo i år.

I stort sett kör färjan enligt tidtabell, men den kan gå sönder eller så blåser det för mycket. Förr i världen var båtarna opålitligare. Det kunde gå ett par veckor utan förbindelser med yttrevärlden. Numera blir folk arga och protesterar när det strular för mycket, finner sig inte i ödet som förr.

För sjukvården är förbindelserna med yttrevärlden viktiga. Sjukstugan på Brava är numera fin och restaurerad med mer och välutbildad personal, t.ex. finns en psykolog, två läkare. Men de materiella möjligheterna verkar inte så mycket större. Man förlitar sig på regionsjukhuset på Fogo. För många på Brava är dock båtresa till dyra. Den isolerade ön måste hålla samhällsservice på många områden, polis, domstolsväsen, folkbokföring m.m. De sista åren har man fått räddningstjänst och brandkår.

Redan på kolonialtiden försökte man bygga flygplats på Brava. På 80-talet

betalade tysk u-hjälp en flygplats nere vid havet i Esparadinha. TACV flög med den lilla Twin Ottern ett par år men gav upp, när piloterna tyckte att flygplatsen var för farlig. Någon gjorde ett kort försök med gamla ryska helikoptrar. Nu funderar man över ett flygplatsbygge på samma plats, där portugiserna en gång försökte.

Folk har fått det bättre materiellt men samtidigt har ojämlikheten ökat. Arbetslösheten är stor och även om alla går i skola och det sedan länge finns gymnasium, är det svårt att hitta ett jobb efter sin utbildning. Praia och USA drar. Befolkningen minskar - det fanns ca 7000 invånare 1990, 5579 år 2017. Många hoppas på turism. Det växer upp pensionat och hotell och turister kommer. Det är ingen mass-turism som på Sal utan man söker det genuina, lugnet, naturen, vill fotvandra. Det är väl i sin kultur, natur och egenart som Brava har en styrka. Om det vore enklare att komma dit och ifrån...

Naturligtvis har den tekniska utvecklingen rasat iväg också på Brava. På 80-talet satt folk fascinerade och tittade på en snöig TV-skärm med program på arabiska från Marocko. Nu är TV:n vardag. På 80-talet tog det en hel dag på posten för att koppla telefonsamtal till Sverige. Sedan kom telefonkiosker med kort man kunde köpa att ringa med, och det gick mycket bättre. Nu är en mobil i var mans hand. Datorer och internet har kommit sedan flera år. På 80-talet fanns få bilar. Nu snurrar taxibilar och Hiace runt som vore man vid Sucupiran i Praia. Vägen från hamnen i Furna till huvudorten Nova Sintra sägs ha kvar 99 kurvor men är asfalterad och iordninggjord. Den isolerade fiskebyn Lomba-Tantum har fått väg och en liten linbana för att frakta upp fisk från stranden. Nu behöver inte kvinnorna bära tunga bördor med fisk på huvudet i alla berg och backar för att sälja uppe på ön.

Brava älskas och pyntas. Utsiktsplatser byggs på vackra ställen. Många ärevärdiga, gamla hus har restaurerats och nya byggts. En del fina men man har också precis öppnat kolossen varuhuset *Poupanca* mitt bland gammal bebyggelse. Torget i Nova Sintra hålls i stånd med blommor och planteringar. Och man kan promenera på det dygnet runt eftersom det nu (nästan) alltid finns elektricitet. Förr fanns elen bara mellan kl 18-22. Den produceras fortfarande med dyrbar olja men det är tänkt att vind och sol ska ta över, kanske redan 2020. Det blir i så fall ett exempel på de investeringar som Bravabor i USA gör på sin hemö.

En sak förblir sig lik på Brava. Det är folks vänlighet och generositet!

Ragnar Ottosson

34:e Bahia festivalen Amigos på plats

Bahia festivalen är en av landets största och äldsta festivaler som årligen anordnas på stranden vid byn Baia das Gatas på den nordöstra delen av ön São Vicente, cirka 20 minuters bilfärd från Mindelo.

Den första upplagan av festivalen var 1984, då även Cesaria Evora deltog. Festivalen organiserades av en grupp musiker från Mindelo, som ville göra något för öns befolkning genom att samla musiker och grupper från landets olika öar och från andra länder.

Numera är Baia das Gatas en stor festival som tillsammans med karnevalen i februari/ mars utgör de största evenemang som befolkningen ser fram emot månader i förväg.

Festivalen pågår i 3 dagar under en helg och är helt gratis. De 30 - 40.000 besökarna leder till en enorm utmaning i logistik med bilar, taxi, kommunala bussar och minivans som tar sig fram på den smala, slingriga vägen mellan Mindelo och Bahia. Det hela fungerar dock förvånansvärt bra med endast fåtal stopp på vägen.

Den 34:e upplagan av Bahia das Gatas Festival hade kända artister såsom

Dudu Araujo, med Ceuzany och Cremilda Medina som gästartister - Kap Verde
Claudia Leitte - Brasilien
Nelson Freitas - Kap Verde
Fantan Mojah - Jamaica
UB40 - Storbritannien
Denis Graça - Kap Verde
C4 Pedro - Angola
Richie Campbell - Portugal

Minst lika intressant som själva festivalen är allt runtomkring. Alla otaliga "baracas", små snabbt byggda barer med allehanda dryckesförsäljning och grillade spett och kycklingar, blodkorvar och chorizos för den som vågar, som skulle göra svenska hälsovårdsmyndigheten svimfärdiga. Vid tveksamheter kan man ju å andra sidan alltid skölja ned maten med en grogue för endast cirka 4 kr.

På stranden innan scenområdet finns ett fantastiskt tältläger som är väl värt ett besök. Det är smått otroligt hur många tält som får plats per kvadratmeter. Ibland är tälten så små så man ser bara ett eller flera par ben som sticker ut. Tips är att låta bli att bada i Baia cirka en månad efter festivalen så att bukten hinner "spolas ren"...

Trots den stora mängden människor och billiga alkoholdrycker är det endast ett fåtal poliser eller ordningsmän som syns eller behövs på festivalen. Otroligt få incidenter inträffar och man känner sig helt säker när man går runt på området. Jag såg på TV en representant från polismyndigheten, som efter en tidigare festival sammanfattade incidenter från denna med 2 slagsmål, ett familjegräl och några blesyrer från grillarna.

Helt otroligt, men samtidigt är ju festivalen ett event där alla träffas med fokus på att ha roligt och det vänliga kapverdiska folket känner ansvar att sköta det hela, så det kan fortsätta och förbättras varje år.

Jag kan starkt rekommendera ett besök på nästa års festival! En upplevelse ni kommer minnas.

Christer Månsson

O Escravo (slaven), den första kapverdiska romanen

1965 ramlade författaren Manuel Ferreira över ett ex av den första kapverdiska romanen hos efterkommande i Luanda till författaren, José Evaristo Almeida.

Det var mest tur. Den verkade inte finnas någonstans annars. Första gången den kom i tryck var 1856 som följetong i *A Voz de Cabo Verde* 1916-1917. Men sedan 80-talet har den getts ut på nytt på Kap Verde några gånger. Också nu finns den att köpa. Du kan hitta den på internet: www.compracomgarantia.com. Jag vet inte hur det skulle fungera att handla där, men man kan ju försöka.

Berättelsen tildrar sig på 1830-talet i Praia med omnejd. Huvudpersonen är en slav, João. Det är mycket dramatik, romantik, olycklig kärlek och ond bråd död. Men ibland livfullt skrivet som skildringen av en batucakväll i Praia.

På många sätt är den ett tidsdokument med ett socialt patos, på slavarnas sida. Författaren är lite av en kapverdickens. Mycket detaljer från 1800-talets Kap Verde, om hur det t.ex. verkar vara naturligt att veta hur hästar betar sig.

Författaren var portugis men levde stor del av sitt liv på Kap Verde. Man vet inte så mycket om honom, inte säkert när han föddes eller dog. Han var tulltjänsteman och tycks i alla fall ha bott på Brava, där han efterlämnade ättlingar.

Först 1876 förbjöds slavhandeln på Kap Verde.

Ragnar Ottosson

Makrillfestival i Mindelo

Kavala Fresk Festival skapades 2013 av Agencia de Eventos - Mariventos, bestående av de tre ungdomarna *Josina Freitas*, *São Delgado* och *Crisolito Oliveira*.

Tanken var att skapa ett gastronomiskt evenemang som visar upp ett av flaggskeppen i Kap Verde - "Kavala Fresk", den färska makrillen, som är en mycket näringsrik fisk men även symbolisk för Kap Verdes befolkning.

Det blå havet - källan till makrill och andra fiskar var, liksom den kreolska kulturen med sin förförande musik och poesi två starka faktorer, som ursprungligen låg till grund för skapandet av festivalen. Även den växande turismen, pådriven av vattensporter som t.ex. surfing och kite surfing hade stor betydelse.

Ända sedan början hålls Kavala Fresk Festivalen varje år i Mindelo under den tredje veckan i juli. Den samlar människor i området längs Avenida Marginal - Ruas da Praia de Bote e Matijín, Praça Dom Luis, Pracinha Nhô Roque för att i en härligt glad miljö hedra en livsviktig del av vardagen i Kap Verde - makrillen.

- Kavala Fresk Festival syftar till att
- skapa en produkt som symboliserar ön São Vicente,
  - främja São Vicente som ett turistmål på Kap Verde, vilket alltmer bidrar till den socioekonomiska utvecklingen på ön,
  - vara inkomstgenererande,
  - främja gastronomin som ett kulturellt och turistiskt värde och samtidigt även lyfta fram andra produkter från Kap Verde och till att
  - främja ungdomsdeltagande, lagarbete och entreprenörskap.

Festivalen börjar flera veckor innan med aktiviteter för att öka medvetenheten om hållbart fiske. Där ingår workshops om hur de olika fiskezonerna i och omkring Kap Verde ska förvaltas, uppställning av hela kustremsan längs Av. Marginal och en egen radiokanal "Radio Kavala".

Programmet för festivalen är uppbyggt kring sex teman som samverkar med varandra - Gastronomi, Info, Play, Cultura, Lab och Familia.

Årets sjätte utgåva av festivalen kulminerade den 14 juli med ett ambitiöst program. På frågan till *Josina Freitas* om hur festivalen utvecklats jämfört med förra året, svarar hon att det fanns en utveckling i det gastronomiska utbytet mellan flera länder och flera kockar (två från Indien, två från Macau och en från Marocko), utökad internationell täckning med live-sändning från RTP Africa, reality showen *A Whole New Beginning* (Holland) och journalister från Food Travel Magazine (England). Det fanns också en stor ökning av såväl antalet deltagande restauranger som antalet besökare. När det gäller förbättringsmöjligheterna inför nästa festival angavs också att "de förhandlar redan med olika partners för att möjliggöra kommande festivaler". Fokus kommer bli på en utökad internationalisering av Kavala Fresk Festivalen.

Resultatet av festivalens inverkan har under dessa år visat sig positivt. Försäljningen av livsmedelsprodukter och drycker har ökat och tillfälliga jobb har skapats. Flera restauranger har införlivat makrill i sina menyer. Ön São Vicente har också främjats genom att Radio Cabo Verde, RPD Africa och även utländska tidningar och webbplatser, har sänt och spritt informationen av festivalen.

Cirka 40- 42.000 personer har besökt årets Kavala Fresk Festival. Den har vunnit Green Project Award och arrangören Mariventos deltog i *Slow Food International* i Milano i oktober 2014 och i fiskemässan *Peixe em Lisboa* i april 2018.

Alicia Borges Månsson, översatt av Christer Månsson, festivalbilder från Mindelo och Bahia Alicia och Christer

Nattliv på sommarens Bahia-festival på São Vicente

Ugnsgrillad Cavala (makrill)

4 portioner

4 makrillar i filé
2 tsk paprikapulver
4 krossade vitlöksklyftor
Saften av ½ citron
Salt
Färska timjansblad

Sötpotatissallad

4 skalade sötpotatisar i bitar
1 msk dijonsenap
2 msk olivolja
Saften av ½ citron
Salt
Färska timjansblad

Sätt ugnen på 200°C på grill.

Filea makrillen.

Gör en paste med paprikapulver, den krossade vitlöken och citronsaften. Marinera filéerna i pasten. Ångkoka sötpotatisen under tiden som fisken marineras.

Lägg filéerna på smörpapper i en ugnsform med skinnet uppåt, häll på lite olivolja och salta.

Sätt in formen i ugnen och grilla i 10 minuter.

Gör en vinägrett av senap, olivolja och saft av ½ citron.

Servera potatisarna med vinägretten över och lägg på timjansbladen. Man kan även hälla över vinägretten på filéerna.

Bom Appetite!

Alicia Borges Månsson

Vänskapsföreningen

Amigos de Cabo Verde

www.caboverde.se

<https://www.facebook.com/groups/AmigosdeCaboVerde/>

Ordförande:

Leontina Barreto, Broddgatan 3
169 69 Solna, tel 070-260 87 57

Redaktör, kassör:

Claes-Göran Ahrén, tel 0340-654424

Övrig styrelse:

Sylvia Hermansson, fadderprojekt

Ragnar Ottosson, projektfond

Alicia Borges-Månsson

Luis Santos

Per Rathsman

Hans Wessel

Medlemsavgift:

200:- kr, familj 250:-

Plusgiro:

92 12 38-2

Konto för fasta överföringar:

Clearing 9960, konto 3409212382